

# ‘Je moet je ongelijk kunnen

Voor de serie over weerstanden gaan we dit keer naar het Groningse Beerta, waar we een gesprek hebben met Annechien ten Have. Samen met haar man en haar zoon runt ze een varkenshouderij. Dierenwelzijn is voor deze sector een belangrijk thema. Bovendien gaan de weerstanden vaak over dit onderwerp. Hoe gaan de varkenshouders daarmee om?

Tekst: Monique Ooms  
Fotografie: René Faas

N et als veel andere agrarische branches kon ook de varkenssector jarenlang redelijk in de luwte zijn werk doen. Een uitbraak van de varkenspest in 1997 bracht een kentering teweeg. Nederland zag via de nieuwsrubrieken hoe besmette, dode varkens met grote grijpers in aanhangers werden gestapeld en afgevoerd. Dat was de aanzet voor een grote maatschappelijke discussie die onder meer heeft geleid tot intensief overleg met de Dierenbescherming en tot de invoering van een uitgebreid kwaliteitssysteem dat ook de wet- en regelgeving omtrent dierenwelzijn omvat. De varkenshouderij heeft geleerd dat het belangrijk is om zelf aan de bal te blijven; dat helpt de sector om controle over issues in de sector te houden.

## PIGGY POWER

Er praten niet toevallig met Annechien ten Have. Tot 2012 was zij voorzitter van de vakgroep voor de varkenshouderij en nog altijd is zij actief in allerlei bestuursfuncties. In januari sprak zij op een Europese top over dierenbescherming in Straatsburg over de castratie van varkens. Annechien is ook behoorlijk actief op Twitter, waar zij onder de naam ‘PiggyPower1’ probeert inzicht te geven in wat er zoal op de varkenshouderij afkomt. Ze is een bekend gezicht in de sector en treedt in die hoedanigheid regelmatig op in de media. Met drieduizend vleesvarkens en zeshonderd zeugen is het bedrijf van Annechien, haar man Menno en hun zoon Detmer ‘bovengemiddeld groot’ te noemen. Naast het bedrijf staat een biogasinstallatie die de mest van de eigen varkens verwerkt. De familie Ten Have bewerkt ook nog 250 hectare land voor akkerbouwproducten zoals mais en suikerbiet.

De sector was in het verleden ‘te veel in zichzelf gekeerd’, vindt Annechien. “We waren druk aan het werk, de omgeving hield ons niet bezig, er was nauwelijks contact tussen landbouworganisaties en clubs als de Dierenbescherming en Milieudefensie. Na de uitbraak van de varkenspest ontstond er discussie over onze sector en werd de regelgeving aangescherpt. De sector moest wel in beweging komen.”

.....

‘Wij beseffen ook dat dingen anders moeten en als je zelf aan de bal blijft, voorkom je dat dossiers uit de hand lopen’

.....

Er was wel al langer een discussie gaande over het milieu, maar dat aspect had de sector goed opgepakt, stelt Annechien. “Daarbij ging het vooral om het vinden van goede technische oplossingen voor problemen zoals emissie. Zo kwamen we onder andere tot de emissiearme stal. De discussie over dierenwelzijn is van een andere orde, daarbij spelen emoties een grotere rol, omdat mensen vanuit hun emotie naar dieren kijken.”

Voor varkenshouders was het lastig om een omslag in hun denken te maken, want: “We zorgen goed voor onze dieren en leveren een prima product, dus wij doen het goed. Dat was hoe we er vanuit de sector naar keken. Na de crisis met de varkenspest werd duidelijk dat we meer contact moesten zoeken met de buitenwereld.” Dat leidde tot een aantal projecten, zoals zichtstallen – varkensstallen die open zijn

voor publiek – , het weekend van het varken en regulier overleg met de Dierenbescherming. “Dat was in het begin spannend, we vertrouwden elkaar niet, dat moesten we wederzijds opbouwen. Door samen naar issues in de sector te kijken, zijn we tot afspraken gekomen. Bijvoorbeeld over de bouw van nieuwe stallen die recht doen aan dierenwelzijn en over het castreren en couperen van varkens. We wisselen gezichtspunten uit, werken die uit in werkgroepen, en daar rollen oplossingsmogelijkheden uit waarmee de sector aan de slag gaat. Die aanpak is succesvol, het vertrouwen is gegroeid.” Het blijft wel ‘mensenwerk’ vindt Annechien. “Het moet klikken tussen personen, dat helpt om het proces soepel te laten verlopen.” De zogenaamde ‘rotte appels’ in de eigen gelederen kunnen het vertrouwensproces behoorlijk schaden. “Wie opzettelijk de boel flect of probeert de regels te ontduiken, mag wat mij betreft met naam en toenaam bekend gemaakt worden. Naming and shaming helpt echt.”

## DISCUSSIES

Niet alleen organisaties als de Dierenbescherming laten van zich horen, de varkenshouderij heeft ook te maken met weerstanden in de samenleving. “Zo zijn er discussies over vergunningen voor megastallen, over veel dieren in een kleine ruimte, over volksgezondheid, de mrsa-bacterie en het gebruik van antibiotica... En er is een groep die vindt dat de veehouderij volledig uit Nederland moet verdwijnen.” Annechien ziet er geen heil in om te proberen de felle tegenstanders op andere gedachten te brengen. “Het is een kleine groep die in zijn standpunt volhardt en daardoor nauwelijks te bereiken is. Je kunt je energie beter richten op de grote middengroep die bezorgd en kritisch is, maar wel open staat voor een gesprek.”

De ervaring leert dat het goed werkt om als sector zelf verbeterstappen te zetten, voordat de overheid met een maatregelenpakket komt dat niet altijd werkbaar is. “Wij beseffen ook dat dingen anders moeten en als je zelf aan de bal blijft, voorkom je dat dossiers uit de hand lopen.” Dat kon echter niet voorkomen dat een groep activisten inbrak bij veehouders, de situatie filmde en hiermee naar de pers stapte. “Ze braken ook bij ons in en hebben hier gefilmd. Daar werd ik over gebeld door een journalist. Ik heb hem uitgenodigd hier zelf te komen kijken voordat hij zijn verhaal zou publiceren. Dat deed hij. Vervolgens heb ik een blog gepubliceerd waarin ik schreef dat ik ‘ontdaan en ont-

# toegeven; dat is juist sterk'



Annechien ten Have: 'Laat zien waar je mee bezig bent'

huts' was over de inbraak. Dat blog werd opgepikt, er ontstond tumult, wat ik vervolgens via Twitter heb verspreid. Daarmee had ik mijn reactie op het artikel van die journalist al gegeven. Natuurlijk was het de hele dag hot news, ik heb in allerlei programma's mijn zegje gedaan, maar het liep niet uit de hand. De volgende dag was het voorbij. Sindsdien zijn ons bedrijf en ons huis beveiligd.'

## PERSOONLIJK

In gesprek blijven met de grote groep 'kritisch bezorgden' werkt goed, is de ervaring

van Annechien. "Je moet wel tot afspraken komen, anders ervaren partijen het als 'pappen en nathouden'. Daarnaast probeer ik naar buiten toe zo goed mogelijk te laten zien waar wij mee bezig zijn. Ik stel me niet aanvullend of verdedigend op, maar vertel gewoon welke dilemma's zich aandienen en nodig anderen uit met mij mee te denken over oplossingen. Ik schrijf ook regelmatig blogs en laatst is er een opiniestuk van mij gepubliceerd op foodlog; daar kwamen meer dan honderd reacties op. Die openheid wordt gewaardeerd. 'De sector' krijgt opeens een gezicht, je maakt het per-

soonlijk. Dat is veel lastiger om tegen te ageren dan tegen 'de bio-industrie.' Je moet ook niet te beroerd zijn om je ongelijk toe te geven, vindt Annechien. "We hebben te maken met schuivende panelen, je kunt door omstandigheden tot andere inzichten komen en erkennen dat je iets niet goed hebt gedaan. Blijf kritisch kijken naar jezelf. Geef toe dat je het verkeerd hebt gezien, dat maakt de geloofwaardigheid van de sector alleen maar sterker." En zorg ervoor dat je een goede basis hebt voor je communicatie, adviseert Annechien. "Als er zich dan een crisis aandient, kun je snel opschalen."